

„ЗАСТАВА“ излази два пута у недељу, средом и суботом.

Цена је на годину 10 фор., на по године 5 фор., на четврт године 2 фор. 50 новч. а. вр. за Аустрију, а за Србију на годину 100 гроша на по год. 50, а на четврт године 25 гроша.

ЗАСТАВА.

Огласи се рачунају по коначни врети, које из гармотна заузимају, и за сваку врсту плаћа се за први пут 7, за сваки даљи пут 5 новч. Осим тога за кит увек по 30 новч. Дописи се шаљу уредништво у предлага администрацији „ЗАСТАВА“ у Пешти, Grünbaumgasse, Mexico, I. Stock Thür Nr. 10.

БРОЈ 8.

У Пешти, у среду 26. јануара 1867.

ГОДИНА II.

Пешта, 24. јануара.

Посредовање Аустрије и Француске код порте у познатом питању о градовима Србије, непоможе да се испуне захтевања србска. Бечки листови од 20. о. м. јављају, да султан непристаје на удаљење турске посаде из Београда, премда неправи никакве тегобе што се тиче других градова србских, и премда је готов, да војску у Београду сведе на потребу саме посаде.

Држање турске посаде у србским градовима још и после оне неправде и штете, која је лубардањем србске престолнице у 1862. Србији учњена, неможе се узети другачије, него као непријатељско изазивање Срба од стране Турака. Постављајући се у средину између изазивача и изазиваних кнежева влада покушавала је све што је могла, да би дипломатска одклонила „опасност рата“ између Србије и Турске. Данас ето се о сведочава, да дипломатија ништа није у стању за правду и мир на Балканском полуострву. Питање је: шта ће чинити кнежева влада после четири године тако залудног дипломатисања, тако штетног застрањивања од правца здраве србске свести, свести која слободу и сигурност народа пре свега на сопственој јуначкој одбрани оснива? Обшта је вера, да тавлада нема даље куд ни камо, него или вратити се народу од кога се толико удала, или сурвати се под теретом својих сопствених погрешака и неверства. Са народом кнез Михаило нема шта неби могао учинити за слободу и напредак отачбине; с друге стране, на странпутницама које ју од народне душе и народног срца одбијају, нема шта кнежева влада може противу силе догађаја које време носи насусрет народном одушевљењу. Промеће буди живот у свему што је за живот способно; на пролеће има да се потврди и животна снага србског народа.

Званичне београдске новине од 17. т. м. јављају о „значајној здравици“ коју је кнез напио о ручку, датом 15. о. м. „вишим официрима и баталионим командирима народне војске.“ Рекавши да установа народне војске значи: „да Србија заузме положај који пој, као хришћанској држави, на балканском полуострву припада,“ кнез је додао: „србско се име, тако рећи до јуче још непознато (?), у Европи са чтовањем изриче. Велики и највећи део овога за нас сретног појава заслуга је србске војске, која својим понашањем у мирно доба даје јемство за ред и законитост, и која ће — нек се у томе нико неvara — на мој позив и глас отачбине на бојноме пољу непријатељу страх и трепет бити.“ На тако поуздану кнежеву реч одазвао се неки баталциони командир одобравањем и овом фразом: „наш витешки први србски војник води србску војску путем на коме нас чекају: чест, сјајна одличја (!) и слава оружја србског.“

Здравице су обично звучна реч уз пуну чашу; али ако је до истине која срце пуни, овда ако се и са чега србско име данас у Европи поштује, оно се поштује са јуначке деснице Црне Горе, која је аманет србске слободе славно очувала и одбранила; оно се „спомине са чтовањем“ и због јуначког ослобођења Србије, које је заслуга очева и праочева данашњих синова њених; оно је, даље, познато услед мужањског заступања народног предања и народних права у средини Срба у Аустрији; оно, најпосле, привлачи пажњу са крвавих жртава Херцеговине, за ослобођење и са одушевљења целокупне омладине србске за напредак народа. Што се тиче војске, преобразене и уређене под данашњом владом у Србији, та војска има да се на делу покаже. Ту може она стећи заслуга за отачбину ицео народ србски само као војска за слободу и напредак, та вечна права србска и човечанска; према таким заслугама ништава су сва „сјајна одличја“ која једна рука појединима дели.

Париски „Монитор“ потврђује, да је уговор што је 26. (14.) октобра закључен између Турске и Црне Горе подпуно извршен. Турска војска удала се из Новог Села; кула Височица порушена је; а граница се сад размерава онако, као што је означена у 1856 од стране европске комисије. „Тако престаје, вели „Монитор“, стари узрок крвавих сукоба, и европске силе морају са задовољењем гледати како се на Истоку чини све, што припомаже упитомљењу нарави и развиту моралних и материјалних поправки.“

По једном телеграму из Атине од 16. о. м., влада је предложила народној скупштини, да се број војника у Грчкој повећа на 31,000. Отуда би 14 х. сачи-

њавали сталну војску; остало би се сматрало као спомоћна војска. Министар рата укрепљавао је тај предлог доказивањем: да се Турска опасно оружја и шиље Грчкој претеће посланице, као и да је неизбежан устанак хришћанских области у Турској. „Грчка је рада миру, рекао је најпосле министар, али миру без унижавања.“

На познату жалбу порте противу Грчке, руска влада одговорила је, као што из Берлина уверавају, да неумо оценити, је ли та жалба противу Грчке основана, али ће се трудити, да не да да се убудуће руши међународно право. У исто време руска влада изјавила је, да би у интересу Турске било, кад би цариградска влада радила племенито и помирило у одношајима спрам Грчке.

Обнавља се глас о савезу између Аустрије, Француске и Италије. Један италијански лист пише: „противно сваком другачијем гласу можемо јавити, да се воде преговори о условима споразумљења између Италије, Француске и Аустрије, у цели заједничких корака наспрам грозећих заплета на Истоку.“ Последак тог савеза био би за Аустрију: освојење југославенских земаља. У цели тој радило би се у ово време најживље и о зближењу Аустрије са Прусијом, почем би се овој савим слободне руке у Немачкој остављале.

Што смо јавили о доласку американских ратних лађа у Европу, то се потврђује и једним телеграмом из Цариграда; по том телеграму, порта је добила глас да Северна Америка шиље на исток Европе 12 ратних лађа.

Американски листови тврде, да ће цар Максимилијан морати до који дан дати оставку на мексикански престо; из народа му са свију страна стижу поруке, да то учини. По париској „Преси“, републиканске чете у Мексици наумне су да се прикупе тако, како ће или ухватити цара Максимилијана, или га натерати да пут у Европу узме. Новојоршки „Тајмс“ пише, да посланик од цара аустријског долази у Вера-Круз, цару Максимилијану, и додаје: „мисли се, да тај посланик носи писмо за помирење браће.“

Између Северне Америке и Колумбије прекинута је дипломатска сюза, ако је веровати париским листовима. Наместник једне колумбијске државе говорио је на неком јавном сабору противу владе у С. Америци. Посланик ове владе искао је званично изјасњење о томе; на то је добио опор одговор, и услед тога прекинута је дипломатска сюза између двеју република.

Западне силе боје се да се недође до рата између истих република. За случај да би Колумбија била побеђена, С. Америка завладала би целим земљеузом од Панама, који је необилазни друм светске трговине између Атлантијског и Тихога Мора. Имајући у власти тај друм, С. Америка била би најопаснија за браниоце старог реда ствари у Европи.

Париска „Преса“ доноси један чланак: „Мађарска пред Европом“, који пада у очи нарочито што је у листу, који је познат са заступања аустријских интереса. А ево шта се, међу осталим, у том чланку вели:

„Мађарска је ваистину слепа, и њени патриоти злим духом задахнути. Они се губе у неизмиривој унутрашњој политици, а неводе рачуна о положају Европе, о потребама преобраја целе Аустрије, и о догађајима грозећим, пред којима народ који највише држи на своју народност ваља да је први. Ни на Прусију, ни на Русију, па ни на себе саму неможе Мађарска усамљена рачунати. Шта испословаше вође бунтовничке у 1866? Регименте мађарске, уврћене у аустријску војску, чиниле су своју дужност. Једна чета, састављена од Кошутових четника и Мађара из аустријске војске, заробљених од Пруса у боју, упала је у аустријску Шлезију, и домакла се планине Јабланске. Ту се распрсла, таворећи, без покушаја, без боја, без корака напред; зашто? јер је сама Мађарска остала непомиљна према својој слепој и несретној деци. Међутим, шта све неби могла Мађарска после Краљевградца? То је време тако скорашње да га Мађари нису могли заборавити. Тада савез са Прусијом неби био обичан савез, већ би био подпуно спојење интереса и вада, братска подпора у борби, братска деоба у победи која би дошла. Позвана да се одмете од свог краља, Мађарска са Прусијом направила би нове сзве између Пеште и Букурешта, између Ердеља и Буковине и Румуније. Али упркос чару успеха, упркос примамљивом изгледу великог и непосредног ослобођења, Мађарска је благородно остала верни слуга свога краља. Послушност и верност свакога и свију Мађара према Аустрији, крајња слабост и непопуларност напредњачке стран-

ке: то је наука искуства у последњем рату. — А данас, за љубав заклете борбе за појединости уставне, за неколике повластичке министарске, стара сюза заборављена и царевина да се раскомада. . . Каквој заштити намају се Мађари од Прусије? Обкољена од Хрватске, Славоније и војене границе на Југу, растављена на северу од Русије Галицијом и Буковином, Мађарска у својем географском положају тако је усамљена, да данас за себе обстати неможе, ако би је какав непредвиђени покрет одвоио од аустријских области. Војена граница и нарочито Банаг, чије славенске сзве изазивају тешка питања с ову и с ону страну Дунава, спојили би се, и језгро мађарско, немајући другог наслона него Карпате, изгубило би само од себе своју стаљност и снагу. Зна се у Европи, да би и најмањи покрет на Дунаву био у корист Русији чијим источним интервсима Мађари јамачно нежеле служити. Ако би се Мађарска упорним одпором Аустрији направила оруђем Русије, она ће изгубити симпатије Европе и проиграти своју самосталност и независност.

СЕДНИЦЕ ОДБОРА 65-це.

Одбор 65-рице држао је 19. јан. од 5 сати у вече четврту седницу. У њој је претресан предлог већине од 25 тачке. На 31. тачку С. Кираљи предложи, да се број делегата са сваке стране на највише 60 определи. Тиса одговори, да је њему и један много, и сувише, зато не примечава ништа на то. На 34. тачку С. Кираљи предложи, да се неопредељава место делегација, него да се каже: „где Њ. Вел. у то време бавило се буде,“ а као жеља да се изрази, да се делегације једне године у Бечу, а друге у Пешти држе. С. Кираљи, бивши у пододбору 15-це није то предлагао, но сад после погодбе у Бечу. На §. 37. даде опет С. Кираљи исправак, по ком да не председавају оба председника у заједно купљеној делегацији по једанпут један, други пут други; да при гласовању имају две трећине присутни бити, по тако, да опет раван број гласоватеља с обе стране буде. Већина све те исправке прими.

На тачку 41. предлаже С. Кираљи, да се место тога, да је министар спољ. дела дужан делегацијама заискана акта поднети, мете ово: „да је дужан устмена објасњења дати.“ Ко би мислио, да ће Врбашки С. Кираљи тако јагђе спрам министра постати. Овај је исправак дао повода дугој, жестокој, управо огорченој дебати. Левица је и те ствари уг. сабору присвајала, и то тако, да је министар спољ. послова дужан и акта предложити, у колико би то у течају ствари без уштрба бити могло. Особито је Тиса више пута иронично питао, одкуда, одкуда то, да јуче већина рече, да ће делегације ситнице претресати и решавати имати, а сад им се и тако важне ствари као контрола и интерпелација у спољ. делима даје — он види дакле, да делегације неће баш са ситницама посла имати. Свет. Милутиновић поновио је овде свој исправак, који је код 8. тачке ставио био, по који је одбијен на доцније тачке. Он рече, да законодавство, које хоће да има уплива на спољашња дела, мора имати и права интерпелације, у погледу спољашњи дела, јер само на тај начин може не само контролисати спољ. дела, него и знати, хоће ли и колико војника и новаца одобрити моћи. Он је дакле зато, да се на захтевање сваког законодавства истима, дакле и угар. сабора дипломатични списи саобштити имају.

Исправак С. Кираљи буде ипак примљен са додатком Деака, који је напоследку пристати морао, да се каже: да се и дипломатични списи делегацијама саобштити имају, ако то без уштрба ствари буде. Деак је одбијао од себе и своје партаје пребацивање, да они за велику цену — за цену самосталности земље искупујују неки уплив на спољашња дела у делегацијама.

На тачку 43. о буџету дао је М. Лоњиа исправак овај: „Од месечно утичући државни приходи уг. министар финансије онај ће део, који за заједничке трошкове служи, предавати обштем министру финансије у саразмерности, у којој сума заједнички трошкова према суми земаљски трошкова стоји.“ И овај исправак буде после дуге дебате примљен.

20. јан. била је пета седница. У тој је свршено до тачке 57. На тачку 58. дао је М. Лоњиа исправак, по коме да се интереси, а не и капитал државног дуга поделе. Левица је ово последње хтела, да не би земља увек за цео капитал јамчити морала. М. Лоњиа позвао се на Холандску и Белгију, које су такође интерес поделиле — али га је И. Иванка основно побио доказавши, да је Белгија са квотом интереса опрости-

да се за на веки дуговања за капитал, и додао је, да је готов на то пристати, ако се тако хоће. Већина је исправак примила.

Идућа седница 23. јан. где ће по свој прилици посао свршен бити. Простор нам није допустио засад обширнија извештај донети. Међутим јасан поглед у често жестоку дебату дао би само обширан извештај од речи до речи, који простор нашег листа прекорачава, колико нам простор допусти, поједине ћемо главније партије речима сами беседника саопштити, а сам посао особено критички прегледати.

Д О П И С И.

М— О. У Кикинди, 16. Јануара. Одавна вам не сам писао одавде, јер је све по староме било, па зато не сам хтео да вам стару песму певам. Чекао сам да се што промене у нашем друштвеном животу, али сад на добро, па да вам се похвалим, било на зло, па да вам се жадам.

Ево вам сада обадвога. Ја ћу почети са злим, а завршићу са добрим, те да вам колико толико наде оставим, да овде може боље бити, само кад би довољно добре воље било, да се очистимо од зла; јер код нас није то зло зато, што га ми не познајемо, и што га ми не увиђамо, него је зато, што нема доста добре воље, да га се отресе, и што нам се омиљело.

Како су изледи, и како се говори биће код нас ових месеца: шест балова, шест несрбских састанака на ших госпођица, и на ших господичиња, хтео сам рећи, наших сестара и наше браће!

Два су већ прошла; беху сјајна. Потрошило се на њима доста лепог повца, што се могло на племенитије цели употребити, где би благословенија плода било. Други бал је био у корист немачко-мађарској касини, која је у диштривитској великој гостилници. А наша јадна, мала читаоница? Ње се нико несећа, и већ се растала с' душом, — нема више ни номена о кој!

Читаоницу песмо кадри да одржимо, — ал' зато издржавамо „танцајстера“, зато оцеви наших сестара с' вољом плаћају, да им се кћери у „танцшуду“ уче опоме, што није за Српкиње, да се уче оној фини у понашању, рад које им се мила била. Жалосни оцеви! Или незнају, или баш неће да знају, да је тај исти „танцшуд“, у који они своје кћери шаљу, колевка све доцније несреће њихових кћери. Ту се уче луксусу, којим ће да сатаре своје будуће мужеве, — ту се науче злу, које ће доцније у брачном животу проклетим плодом да уроди, ту се рађа сва несрећа њихова, њихових будућих мужева и њихове будуће породице.

Туђинац, практични танцајстор, пронашао је нешто чиме ће свој цеп још већма напунити. Тај његов проналасак је бал, што ће за идуче суботе дати, где ће показати оцевима и мајкама, шта су му научили патонице и питоници. А оцеви и мајке ће да се радују — та видиће, како им се мила њихова деца, на балу понашају, као да су у Паризу етикете учила — па видиће да ће бити fine даме, велика господа, само не добре мајке и оцеви!

ПОДЛИСТАК „ЗАСТАВИН“.

ОСНОВНА ШКОЛА У СЕВЕРНОЈ АМЕРИЦИ.

Продужено.

Декоји су од тих извештаја красни списи, којима се може човек са великом користи послужити. Ови извештаји имају велику снагу на законодавно тело, побуђују јавно мњење на заузимање око ове најглавније и прве у држави ствари просвете, и задобивају јавно мњење, а са њим све. Моћ која све креће, то је у Америци јавност. Јавна реч и преса, то су снаге што све покрећу и све израђују. Све се оснива на убеђењу, за заповест и насиље незна се. Овоме се ништа истина више изображања и просвете у народу, али је ово онда и снажнија моћ, јер је ревносна подпора свих одржава.

Да видимо најпосле и средства, којима они све своје школе издржавају.

Трошкове за издржавање школа плаћа народ. Онда чим су прве населбине овамо дошле, прва је брига била, издржавање своје деце. Па како онда и данас се сви надмећу, ко ће учинити више и боље за ствар, што је сви држе за најважнију. С почетка одма не остављаху никога, да незна читати и писати. Доцније, које због ратова за независност, које због освајања земаља и подизања нових држава, грађења друмова, канала, гвоздених путева и др. занемари се ово старање за просвету. У томе дођоше нови насељеници, те с њима велики број породица непросвећених, па старе уредбе о просвети надоме још већма у заборав и за влада незнање још већма. Онда, а то је пре 30 година, подиже се неколицина свестивих и потресних људи, и својски се прихватише овога посла. Одма се диглоше на све стране друштва на ту цел, да се поправи јавно обучавање. Списи и новине, које имаху ову ствар

Спрема се овде код нас и један „грандиозан“ концерат за 29. јануар п. н. — На њему ће бити и србског декламовања. Чист приход иде сиротињи в. кикиндској без разлике вере и народности. — Ту немам шта друго рећи, него само: тешко нашој сиротињи, коју рани чист приход туђинског концерата. Ту ми падају на ум језуити, који се сваким средством служе, да подигну и распростру веру Христову.

Нећу вам напомињати, где је кривица, што је ово тако у Кикинди. Ми сви добро знамо, само немамо доста смелости немамо ни воље да се преобразимо! —

Па сад да пређем другом делу мога дописа, да вам што доброга јавим.

Ја ћу сада да вам опишем две свечаности, једну приватну, а другу јавну, а обе по наш народ корисне, обе за углед другој нашој браћи!

Међу силним обичајима народњим, који су Србина сачували од обичајне надри-цивилизације стране, и који су му сачували његову народност, спада славење крсног имена.

Овдашњи наш грађанин К. Ф. славио је своје крсно име о богојављењу; па је позвао и више својих сродника и пријатеља.

Веселе се развије — али не само оно просто, обично где се само пије и попева, — него се ту мислило и на наш народ, на народну просвету. —

Наш народни свештеник, честити поп Ђока, који је такође на тој слави крсна имена био, наздравиле нашег народног позоришту, будноцу здраве народне свести, храниоцу језика, имена, поноса, поштења и јуваштва српског. У кратко је нацртао цели позоришта, означио све користи, што их народ наш од њега има, и што ће их имати, и напоменуо је, како је заман све, што смо жртвовали да га оснујемо, ако сад не прио-немо, те својски, који шаком који капом у помоћ му непритечемо и опстанак не осигурамо.

Језгровита здравица нашег свештеника не остаде глас вапијућег у пустињи. Мали број присутних саучесника одазва јој се малим ал искреним дарком. Ту се приложило на изображање срп. нар. позоришта 18 ф. а. вр. — Ту је свечано обећао наш суграђанин адвокат г. Едвард Плех, коме је просветни напредак оног народа, међу којим живи, такође на срцу, да ће на јесен о. г. 100 ф. авр. на издржавање српског народног позоришта приложити. Ми примамо овај лепо дарак из руке нашег суграђанина са хвалом, а смејемо то чинити, јер је и наш народ на оснивање мађарског народног позоришта коју сумицу приложио. — Ту је и наш општински контролор Јевта Фани такођер свечано обећао, да ће на издржавање срб. нар. позоришта приложити 240 ф. авр. у годишњим ратама по 24 ф., од идуче мале госпојине почињући.

Може ли се лепше славити крсно име у Србина, нег овако; може ли бити племенитијег весела, него што је ово било.

Ја немам речи, којима да одам хвалу приложницима. — Хвала народа биће им најлепша награда, јер у њему нема никога, који неби рекао: „Нек су прости и благословени!“

Дао би Бог, да се на оваку славу крсна имена и друга браћанаша угледају, дао би Бог, да се така весеља увек племенитим делима у корист народне про-

објаснити повреше гомилом. Више њих најзнатијих људи оде у Европу, да виде, како школе стоје, и проучивши све системе врате се патраг, па се ставе на цело агитације. По свима државицама начини се покрет, све се диже са безпримерном ревношћу за реформу у овој најважнијој ствари. Све што најбољега у овој струци нађоше код суседа и у даљним крајевима света, то се одма прими и усвоји. Од то доба пође изображање народа и са њим благостање и сваки благослов са гигантским корацима напред, и иде данас са успесима, како их више у историји ни близу равних није Истина, у Америци је школа као и све друго, ствар нова, нема никоје прошлости, да је спреча; а нама је прошлост клетва и чар колико у нечему добра, толико у другом грдно шкодљива. Овде, противу утрвенога пута рутине, противу пијетета према прошлости, противу срашћености државних интереса са црквенима још из оних мрачних времена, а особито противу ових големих предрасуда у народу, не може ни најбоља, наје најпунција реформа да процре, не може те грдне бедене да разбије. Систему нашега васпитања радикално преиначити, значило би преиначити народ. Код нас најлазе најбољи предлози о реформи на највеће одворе. У Америци је то сасвим другачије. Тамо се сваки предлог прихвати, не жали се покушај учинити, свестна журналистика јавно мњење руководи.

Тако је дошло, да се год. 1855. једва на 4000 одраслих 1 нашао, који није знао читати и писати, а данас више нема ни толико. У Америци се држи, да је друштво нужно бранити свакога грађанина како од крађе, убиства, ватре и других невоља, исто тако од незнања, па онако и напредује Америка, и знањем у својој струци влада данас над целим светом. У Америци се држи незнање за највеће зло и несрећу, погдегод се викне на незнање, то је толико, као да по-виче на ватру или на највећега душманина, све жива

свете крунишу, па ћемо се онда тек истинском на-претку народном моћи надати! —

То је та приватна свечаност. —

Св. Сава прослављен је овде код нас као никад. Црквено певачко друштво, које је, дао Бог, опет скло-пљено, певало је св. литургију. После св. службе оде читав свет листом у срп. нар. школу, где је наш отац прота са још два свештеника водицу светио. Затим се декламовала народна песма: „Збор зборила господа ришћанска...“ а наш вредни учитељ Стева Петровић говорио је лепо беседу у славу св. Саве.

После подне резао се у општинској кући школ-ски колач, опожало се кољиво — а затим развило се весеље. Није ово прошло без честитих песама, без патриотских здравица: Милетићу, Натошевићу, Николи Вукичевићу, и омладини, уздаици народној.

Из овог весела одлетео је „преодничној“ беседи у Пешти телеграфом братски поздрав: „Просвета је у слободи, знање је моћ, напред! здраво, сложено, срећно!“ —

И ово је весеље зачињено племенитошћу — и овде је пало поред искрених жеља и дарака на олтар просвете, јер се на мах скупило 30 ф. авр. на фонд школског листа и на издавање популарних књига омладинских. На тој светосавској слави изабран је одбор од тројице, који ће и даље да купи прилоге на поменуто две цели, и који је зблила одма на појутарје св. Саве још 40 ф. авр. скупио — а надати се је, да ће ревно-ност његова још који дарак стећи.

Неможе ми се на ино, а да неспоменем овде особиту ревноност нашег црквеног татора око скупљења прилога. Г. татору, против кога смо се летос у неким стварима, истини за љубав морали борити, са да ода-јемо наше искрено признање, јер га видимо на путу, који води народном напретку — а ту не гледимо на личности, и за љубав напретку радо заборављамо на све, што је било. Ја мислим, да ће и он сада увидети, да ће се уверити, да нисмо ишли само против његове личности — а надам се, да ће и даље ићи тим путем, којим је пошао, да ће се живо заузимати око свега оног, што води народном напретку — па да му онда неће фалити: фала! —

Код нас се жељно очекује омладински календар, који се садржајем својим веома препоручио. Многи се тога ради од уздржаше куповања календара. Врло би добро учинило београдско пев. друштво да ускори са издавањем овог првенчета уједињење омладине! —

Ето вам повести из Кикинде, баш правих новости. Та мисмо овде научени били, да видимо, како се постојеће пев. друштво укида, како се с тешком муком дошло до неке мале читаонице, која после кратког и једног живовања пропаде, — научени смо били, да видимо свугде себичности, самовоље итд. па можете мислити, како нам је сад мило, кад се уверисмо, да само до добре воље стоји па да се покажемо као прави синови отачбине, као достојни поштоватељи светог Саве! —

Као што чујемо, наши новодошавши г. крајевски повереник јако се занима око тога, да се приреди једна добровољна позоришна представа; и рад које су, као што се говори, две Српкиње већ обреле саучешће — у корист сиротињи, која јако нужду трпи.

трчи у помоћ, па плаћа и ради, и нико се не устеже, док се зло не одклони. Знање је општи интерес, нико није према томе равнодушан. Где треба унапредити знање, ту се ништа не штеди, ништа не жали, јер је сваки уверен, да нема трошкова на улога, који толико велике користи доноси, као ови, што се дају на просвету.

Главно је у овој струци то, што се у Америци држава стара, да се основне школе подижу, а свештенству и приватнима оставља, да се брину за више школе, што су нужне за научно изображање. И у овоме су дакле Американци сасвим противно од Европејана. У Европи заузимље се држава за велике школе, и савеликим трошковима подпомаже ове заводе, да се из-ображавају деца од имућних људи, а народне школе остављају се онајвише свештенству, да се оно о томе стара, које се ни данас неће и не уме да отресе од појмова средњег мрачнога века. У Европи плаћа држава за касту богатих и издржава њима школе који су у стању сами то чинити; у Америци стара се држава за народ и издржава школе онима, који пису у стању то чинити. Па ма да су велике школе остављене у Америци на добровољне прилоге, кошта оће да даде, опет и ово изнесе далеко више, него што би се код нас са највећом силом истерати дало. Требали тамо, да се подигне која нова катедра, или да се задобије који чувен учен човек, то су одма сви грађани готови на добровољне прилоге, или се њих неколицина поревене, пак је фонд или потребна сума у часу скупљена. Сам прост народ заузимље се са великим саучешћем, да и ове веће школе и више науке подпомогне. Сваки Американац од најбогатијег па до најсиромашнијег радује се и поноси овим прилозима теже, него ничим другим.

Продужиће се.

У колико нам је мило ово лепо заузимање нашег краљевског повереника, у толико нам жао беше кад смо чули, да је г. кр. комесар само немачке школе поодио, а наше мимоишао. Но надамо се да ће г. кр. повереник, као прави Србин, и на наше основне школе што пре своју пажњу обратити. —

† Из Забра 15. јануара. Толико пута спомињала се србско-далматинска омладина, учећа се на овдашњој гимназији, и никад се негде правога појма о њој, зато ево хоћу да то под вашом и нашој „Заставом“ учиним.

Ова омладина састоји се из питомца овдашњег православног заведења и из неколико вањских ученика, који се изражавају на овдашњој гимназији. Али треба да знате, да ту нема ниједног професора Србина, да се ту србски не предаје, дакле можете из овога закључити у каквом се духу имају воспитати. Али тај недостатак наклађује врли катихета гимназијални Н. Вуиновић; овај топли Срб. и, предавајући православу исповед, тако је с њом спојио србску народност, да је наша омладина онако србска, као да је у сред Војводине.

У својој србској свјести, она пође мало даје, — одлучи почетком још прошле године, да састави једно друштво, које му би била цел да се вежба у србском језику. Та њова срећна идеја оствари се и друштву дадоше име „Првенац.“ Затим саставише њека правила, по којима између осталог имала би сваки петнајст дана излазити једна свезка разних саставака или превода појединих друштвених чланова; на челу друштва имао би бити један председник од ваљанијих чланова са тајником; два цензора који имају саставке поправљати, и један уредник са помоћником, који би имао свеске уређивати. По истима пак друштво имало би сваког месеца држати редовну седницу; а друштво би имала сачињавати горња гимназија. Ова правила поднесоше преосвештеном Стефану, свом архипастору, да их одобри; овај увиђајући велику корист, која се тим у његово заведење уводи, одобри их. И тако се установи друштво „Првенац“, које ове године срећно започе своју радњу. Велике су пак заслуге у овом друштву нашег врлог архимандрита Герасима, који је, може се рећи, душа његова.

И овђе се јуче славио св. Сава, ако и не као код нас у Пешти. Питомци православног завода, изабравши св. Саву као покровитеља и крсно име завода, славили су га, премда не по програму одбора, који је био на то изабран. По томе програму имала је бити увече и „беседа“ али не би; а то што се предвиђело, да неће испанути како би требало, чему се није ни чудити, јер се овамо још није давала „беседа.“ Иначе, давали су сјајан ручак, на ком је председавао наш обште љубљени прото, србски патриот, Георгије Николајевић; од осталог свештенства које је било позвано није нико други био, осим ректора заведења, прото-свињела Исанија и иконома. Али су били све србске гимназисте. При ручку било је више срдечни здравица, из којих су се могла увиђети племенита чувства која овакве светковине рађају. Усред тог одушевљења посласисмо један поздрав тамошњој омладини, која тај дан даваше беседу. Лијепи су ово знаци, а још лепше овакве свечаности, које овако буде младеж! —

Овамо се сада живо ради око избора, Талијани потезу на једну страну, а Хрвати на другу, и с једне и с друге стране употребљају све силе материјалне и моралне. А Срби? неки почињу, а неки се ослањају на искреност хрватску. Боже дај добро! Али су мени добро остале у глави оне речи нашег летошњег дописника (Карловачког) са Упе, пак бих рад био да другчије ствар иде. Но опет надежда је, да ћемо имати и ми којег Србина у сабору; сва је прилика да ће опет бити изабран Љубиша, који је показао да знаде бранити и тражити наша права, и који се за никим слепо неповоди, а у њега могао би још који Србин испанути; у последњем сабору сјеђело је пет Срба са нашим епископом.

А јесте ли чули за попа Павлиновића беседу, коју у овдашњој читаоници изговори при светковини Зринсковој? Он придаде све граничаре Хрватима, а троједну краљевину протегну од Зете до Биограда, па неопштеће ви саму Црну Гору! Е, али биће загорски пустињак у тишини дубокој изнашао које ново историско право, и ту му онда ваља уступити, но требало би да га на видик изнесе! —

††† У Београду 18. јануара. Како вам давно нисам писао, волио би да ни сада неморам перо у руке узети, да вам јављам ово што сједи, јер тешко тада Србину, кад оваке гласе о свом бићу и о својој слободи мора да јавности предаје. — Знате већ да је на св. Саву овдашња певачка дружина беседу давала, и та беседа даде повода, те је наш Србин, песник и војник, капетан Драгашевић 10 дана затвора допао. Рећи ће можда ко, да то баш није никаква реткост да часник војнички затвора допадне. Наравно да није, али да му се овако што у кривцу рачуна и да за овако што нико још у 19 веку видје казњен није био, то стоји, и то ми сваки светлан човек допустити мора. Но сада чујте бахо и народе зашто.

Певачко друштво овде давало је на светога Саву беседу.

Честита Драгашевића као свога члана, умоли друштво да говори што, и он се обећа.

На беседи дакле пред Ђ. Светлошћу и силном одабраном публиком — кад је ред на њега дошао — изиђе Драгашевић, који је васцелом нашем народу са свога спева „Ајдук Вељка“ и многих других чистих и родољубљем дишућих песама и рада познат, и чистим лепим језиком, просто без икакве фигура почне говорити о нашим обичајима. Најпре рекне да му публика опрости што ће просто, као човек који није под глдилом и грбеном европске цивилизације био, говорити; али да та његова простота неће вређати никога. Затим рече да ће говорити о обичајима народа српског, али да његов говор није ни по каквом систематичком калупу дотеран, него ће он просто онако као гјурац који се загјури у море да бисер вади, пак што му до руке дође ухвати, и изнесе, изнети нешто из обичаја наших.

Затим је почео говорити о св. Сави, зашто га славило као светца: „или зато што је био краљев син? Није, имали смо ми и више краљеви синова, па их опет не држимо за свеце; — или зато што се покаљуђерио? Није, има и други краљеви синова наши, који круну заменише камиланком па опет нису свеци; — или зато, што му спалише тело? Ни зато, и други су наши знатни људи били мучени, спаливани, па опет нису свеци. Да зашто? Зато што је он видео, да вера наша коју од Грка приносмо, у рукама грчких свештеника могаше постати оруђе, којим би нас Грци лако у себе прелили итд. Говорио је да је св. Сава себи узео задатак да цркву православну у нашем народу учини црквом народном итд.

Затим је рекао, да ми, као неизображен народ од изображени западњака, примамо све што видимо у њи, а тиме губимо особину свога народа, које су управ у слови одржања народњег. Тако смо један по себи незнатан обичај узели од Немаца, али који ипак дубоко засеца у живац народа. Светкујемо први мај. Мај као светац лета или пролећа. И зашто, кад је код нас светац лета или пролећа Ђурђевдан? Пак како се једно за другим тако обично повлачи, хоће помислити ко, па кад узимамо то од њих, зашто неби и божић?

Даље је говорио, да реч, господин, госпоја и госпојица није србска. „Кад кажем господине, оно се разуме да сам ја његов слуга.“ Србин зове познатог по имену, ако је непознат и старији и мушко, каже му стриче, ако је једног доба, рећиће брате! ако је женско старије, тетка, ако је младо, селе, секо, сејо — снашо итд. Ту је доказивао да је немачки „господине“, доводећи порекло из времена „Феуда.“

Даље је говорио о ношњи, и завршио, да ће идуће беседе продужити даље. „Живо“ орило се као из једног грла, и видео си сваком поштенан Србину на лицу, да му је мило, и да је задовољан, и да му је говорник чисто из срца видео, што је говорио. Немогу пропустити и да некажем нашем свету и за овај куриозум: кад је г. Драгашевић рекао да ће продужити идуће беседе, викну му Матија Бан, у истом тренутку: „нећеш.“ Накратко, г. Драгашевић говораше дивно истину, и одзив му беше: од народа братски и одушевљено „живо“, а од владе затвор од 10 дана!

На допис из Вршца у 3. бр. „Заставе“ послали су нам Мита Поповић, Давидо Милошевић, и Никола Формаш одговор, који из два узрока нисмо у стању у својој обширности штампати, једно што је дугачак, друго што је писан стилем, који прелази границе обране. Ми ћемо по дужности нашој, коју према јавности имамо, саопштити само оно и онолико, колико се на ствар односи, а умољавамо овом приликом нашу г. дописнику који нам као пријатељи или иначе по обштој потреби дописује, да се у дописима ствари држе, и чувају се изражаја, који спадају на друго место, а не у јавни, и то политички лист иначе нас у неприлику међу, да или дописе одбијемо, или према публици у тежу одговорност дођемо, него што је у најтугаљивијим политичким стварима пред властима имамо.

Одговор у главном гласи:

1. Није истица, да је пре „неког времена говора било, како и на који начин да се код нас штедионица заведе.“ Ова је ствар још 1863. године свршена, а пре неког времена радило се само о уставу штедионице и о томе, да се на место оних акционара који су међутим умрли, други изберу, и да се они, који су више од пет акција уписали, позову на уступање сувишка у корист трећих новојављених — ако би хтели; као што се радило и с томе, да се од сваког улагача по један форинат на рачун предходног трошка взиште. — Даље није истина, да је власт Немцима на руку ишла; још је мње истина, да се Немцима на поге долазило, а најмање је истина, да се „већина“ Немцима створи. Исто тако није истина, да је било купљење акционара, јер је то све још 1863. године извршено било; а најмање могао се нови акционар примити, па био тај Србин ил Немац, јер је број акција пре 3. године попуњен — ван ако је који стари, новом којем акционару својевољно уступио.

По овоме дакле, ако је — као што дописник ка-

же — већина Немаца у акционаре уписана, онда се неможе за то кривити власт ни одборници, јер где се друштва на акције подижу, ту помаже само новац и материјално стање појединога, без разлике народности, и ту је ваљало руку у цео турити, па новце извадити; а како ми Срби у том погледу наспрам наших сугуђана Немаца стојимо, то је сваком Вршчанину познато.

2. Дописник вели даље: „после токорсе тајног саветовања решисмо неколипа Срба, да коморски хамбар, ма на који начин на акције кулимо,“ и прича затим, да су троје из грађанства, ради изсьеђења ствари код коморски власти, одређени, и да су они један у Пешту, а двоје у Темишвар послани.“

Саветовања је било ради подизања једног друштва за извоз паших виноградских производа, и том приликом је један од подисаних скупљеним сугуђанима јавио, да су се подисани решили, коморски хамбар за себе купити и да су у овом погледу неке кораци и учинили, додавши да су они готови, и овај свој намисљени куп — у колико би њиови сугуђани путем акција на њега пристати хтели — у заједину довести, обвезајући се, да ће они цеду ону своту која се путем акција неби набавити могла, на себе примити. Ово се усвоји и уписница за акционаре отвори, а подисани буду умољени, да они као акционари, скоро две трећине, нужне кораке ради споменутог купа учине, све потребно изврше, и у своје време њих извести.

Подисани су на овом пољу делали, шта су они досад свршили, то је њиов посао, и они ће у своје време својим сугуђанима известије дати, по они држе, да нису дужни дописнику и у овом погледу рачуна давати, а најмање путем јавности. Дописник вели још, да је један од нас у Пешту, а двојица у Темишвар одпутовали. И том путу — ако га је било — нисмо дописнику дужни одговарати, ал можемо му рећи, да и у овом погледу није добро извештен.

П. Ди. х. Карловић на св. Саву. По целом србству слави се данас успомена великог просветитеља србског Саве, па и ми смо овде, у Сијону србском, онако га прославили, како Србин свеца свога славити може. У први је о причастну изговорио г. протосињел Ђ. Војиновић слово, у коме је описао живот светитељев, и означо велико благо, које је народу својме оставио: Позвао је слушаоце, да као прави потомци св. Саве подпомажу народну просвету. После св. литургије настале свечаност у гимназији. Ту г. св. Пантелић гимназиста изговори одушевљено песму своју посвећену спомену св. Саве; после њега беседили су М. Ђукић, и Д. Принца обавојича гимназисте, особито је последњи патриотском беседом узбудио слушаоце, набрајајући јаде, које диндушмани србски Србству починише. Кад је на завршетку беседе напоменуо о свиђајућој зори на Истоку одавала му се публика са бурним „живо!“

Овом светковином показала је овдашња учећа се омладина, да се и она труди да послужи напредку народа.

Ови дана добисмо позив од пештанске браће наше на беседу, која ће се данас тамо држати. Србски рад пештанске браће наше може нам занета за узор служити; толико су пута они већ делом показали шта је кадра слога, и подухеће учинити. Има много чисто србски места, у којима се нису толико пута „беседе“ држале, колико у Пешти, где осим љака мало Срба има! Нека би наша свесна браћа у Пешти лепим избором србских песама забава и поука давали примера за омладинске србске беседе! Ми млађа браћа њихова, обећавамо да ћемо у свему доброме њима следити. Искрено им хвала на братској позиви на беседу.

3. У Сегедину 15. Јуче прослависмо дан нашег народног просветитеља св. Саве. Била је и једна вечерња забава, коју је приредила омладина што се на овдашњој гимназији учи, и за коју смело велим, да је права србска забава била.

Цијел те забаве била је народна. На забаву стекли смо се сви овдашњи Срби, осим неколико „модерних“. Омладина је више старих и нових србских песама одпевала, које су нас тим више раздрагале, што се овде иначе редко могу чути. Веселили смо се и уз гајде; а било је и здравица, при којима се што-но „Знај“ каже чуло: „права чиста србска чувства, снажна споразумљења, лепи надежда, скромни обећања;“ од тих ћу да наведем две, што их је П. Павловић осмошколац наздравно. Прву је наздравно свима гостима, у име дружине, искрено благодарити на указаном родољубљу, разложио је у кратко значај њивних и поучних србских забав, и напоследку изјавио жељу, да овдашњи грађани првене Србије као и до селе свугде гдегод наше се народности тичало буде, у помоћи буду. Другу је пак наздравно врсној Србњини г. Смерчовој, која је место домаћине заступила, зафаљујући јоју име дружине на њено великом пожртвовању, са којим је подпомогнула дружину при додузећу овом, и пожел јој да још много година својима на радост и србском роду на лику и понос поживи!

Аустрија.

— Из Беча јављају, да је Белкредли дао оставку на државно министарство и министарско председништво, и да ће се та оставка примити. Бајет ће бити наменован за министарског председника. — Преповеда се по страним листовима, да је Наполеон III. рекао аустријској посланику у Паризу, кнезу Метернику: „кад је Бајет постао министар почела је Аустрија имати сенку неког државника; за неко време остала је та сенка у мрачности, али је сад започела у сталини округу напративати се; данас она показује већ неки облик, надајмо се да ће и језгро имати.“

Славенске земље.

СРБИЈА. У „Србским Новинама“ читамо следеће: „Данас, (16. јануара) били су на ручку код Светлог Господара сви виши г. официри, сви баталиони командири из народне војске и више наставника њиови.

О ручку, за време којег свираше војничка музика, нашо је Светли Господар гостима својим у здравље њихово и у здравље све остале народне и стојеће српске војске ову по јасно огледајућим се у њој одношајима нашим тако значајну здравцу: „Господе и војници!

„Имећу преустројства већ постајавши и измећу из темеља подигнути установе, за време моје владе, долазе, без сваке сумње, у први ред: реорганизација редовне и установе народне војске.

„Мисао, која је руководила мога блажене памети оца ди народну војску установи, но коју извршити смрт га редухитра, била је та: да Србија заузме положај, који њој, као хришћанској држави, на Балканском полуострву припада. — Мени Бог удели ту срећу, да ову велику патриотичку идеју мога оца у живот приведем.

„Господе и војници! Србија данас — то слободно и из свега грла изговарам — и змузима прво место међу свима оним земљама и државама са којима је стотинама година једну и исту жалостну судбу делила, па и од неки у многим објавима до пре краткога времена нападнута била. Србско се име, тако рећи до јуче још непознато, у Европи са чтовањем изриче. Велики и понајвећи део овога за нас сретног појава заслуга је српске војске, која својим подухватом у мирно доба даје јемство за ред и законитост и која ће — не се у томе нико не вара — на мој позив и глас отачбине на бојном пољу непријатељу страх и трепет бити.

„У ваше здравље, господе и војници! — Но придружите ми се, да испијемо наше чаше и у здравље свију оних хиљада српски војника, који ако и нису за овим столом овако исто и мисле и осећају, као и ми. Живили!

Здравити тој Светлог нашег владоца баталијски командир Теодосије Миловановић одзвао се овим речма:

„С овом здравцом дубоко благодаримо на високој здравци нашег Светлог Господара и првог српског војника, који управља народ српски духом напредка и руководи га к правом благостању и срећи његовој!

Наш витешки први српски војник, води српску војску путем на коме нас чекају: чест, сјајна отличја и слава оружја српског.

Светли Господару! рачунајте свагда на чврсту снагу, појртвовање и храброст Ваше верне народне и стојеће војске, која ће на Ваш витешки глас полетити да изврши племените жеље Ваше. Живно наш први војник кнез Михаил.

Обе здравце поздрављене су биле громким усклицима: „Ура!“ и „Живно!“

Речи те Светлим нашим Владоцем изговорене најлепши су цветак у венцу, који слота патриотско осећање данас тако силно набијајуће по свим крајевима народа нашег.

* Пешта 25. јануара. И опет се упразни једно место у Текелијануму. Ако смо више пута у новије време имали оплакивати, што се са смрћу овог или оног врстног младог Србина (Станиславјевића, Руварица, Бошковића) по које место у Текелијануму упразнило, данас смо сретни, да обрадујемо српски свет, да је једно место у Текелијануму упразњено онако, како ће то не само овом заведењу и заступнику његовом, сл. Матици српској, него и целом народу српском на дику и понос, а доцнијем њачком поколењу на углед служити. Данас у 12 часова би досадашњи питомца Љубомир Некић, из Руме за доктора хирургије свецано проглашен, и сад као дипломатски доктор медицине и хирургије и магистер бабичлука, (из чега је свега ни за пуни шест месеци најбољи испит положио) оставља, ми смо уверени с благодарним срцем, добротворно заведење ово, у намери, да што скорје походи знаменитије универзитете у Немачкој, где ће се у науци својој што већма усавршити, како би народу свом од што веће користи бити могао. Ми браћа његова, који га са његовог српског и поштењег срца изближе познајемо, само му сретан пут желимо, а народу српском још унапред честитамо, да ће временом ипаци у својој средини таког лекара, који ће не само лично, него и народне ране савестно видати.

Имамо више дописа о светковини [Св. Саве у разним местима српским. Као вредније обите пажње предајемо јавности сходеће из тих дописа:

У В. Ст. Милошу у на родољубиви позив поп Манојла, управљен народу сабраном на славу св. Саве, одобрено је од свију да се оснује фонд за подпомагање добрих намера према потребама времена. Следећи примеру свог светственика, који је на ту цел први уписао меров жита, учесници светковине повринули су својима прилозима тако, да се за подак сата уписало око 30 киб жита и накупило 60 фор. а. в.

У С. у. б. г. г. Ј. Лудал, учитељ, означио је славу св. Саве беседом, у којој је позвао сабрани народ, да се по примеру других српских обштина и у Суботци оснује школски фонд, из кој би се помагало сиромашним ђацима и подигла школска књижица. Народ се тога одазвао том племенитом позиву; добровољни прилози с места су почели уписивати се; а вредни учитељ спрема и поучну забаву са ученицима у цели уношења таквих прилога.

25 — Панчево, 16. јануара. — Пре неки дан дође ми у руке последњи број „Школског листа“, у ком сам видео, како се уредник на многе дужности тужи. Жалост је то грдна, кад видим у стању, да листу, који нап је као кора леба нуждан, сигурно биће осгурато. На — знате ли, ко позавише дугује за „Школски лист“? Славе општине наше. Е, на пије ни чудо, кад ми сама напчевачка општина није ону сагатулу за наручене „Школске Листове“ послала. Боље тиме нећемо запело лист одржати, кад га само примамо, а за њега нећемо плаћамо.

11. фебруара биће беседа нашег певачког друштва. Позоришна дружина представља је до данас: 26 дек. „Краљеву сеју“, 27. дек. „Војничког бегунца“, 29 дек. „Старог кованцију“ и „Први сестанак“, 31 дек. „Тавоци“, 1 јан. „Милоша Обилића“, 3 јан. „Шарана“ и „Нечисту собу“, 4 јан. „Разбијену школу“ и „Боље умети него имати“, 6 јан. „Мејриму“, 8 јан. „Стари бака и његов син хусар“, 9 јан. „Он и она“, „Лудница“, „Парица“, 12 јан. „Низ бисера“ и 14 јан. „Милко Мрковић“.

Од две наше нове глумице обећава гђца А. Мишковића, да ће временом ваљана глумица бити.

Разно.

Париски излог у 1867. У Паризу, као што је познато, спрема се велики излог радничких, вештачких и у-

Власник, издавач и уредник др. Свет. Милетић.

обште привредних производа свију народа, који желе и у стању су да у коду напредног света виђени буду. Време томе излогу одређено је од 1. априла до 31. октобра 1867. (по р.). Објављена су већ и правила за похођење излога; ми сматрамо да је вредно, да и наши читаоци зују, шта се тим правилима наређује; с тога их ево саопштавамо: Излог се дели на три главна одељења, која су свако за себе; а имаће 16 улазака, са разних страна. Без набављене улазнице (билете) нико се унутра неупшта. Улазнице важе само за онога чије име посе; а кад се набављају, мора се на њима подписати онај који постаје њихов имаоц; шта више, ништа се и две фотографске слике од свакога имаоца улазнице, једна да би се заложила код продавца улазнице, а друга да би се прилепила уз улазницу, ради доказа, да је она у рукама истинског имаоца. Ко би покушао да походи излог са улазницом узетом на туђе име, сматраће се као преступник и излаже се гонењу. Цене за улазак ове су: 1. априла, кад се излог свечано отвара, 20 франака (10 ф. 60н.); — за целу прву недељу 5 франака. Од 8. априла па до 31. октобра биће цене за похођење засебних одељења излога: 1 фр. и 1 п. по фр. у обично време отварања; а пре тог времена моћиће се излог походити тек по скупој цени: од 1 и по до 2 и по фр. За прелаз из једног одељења у друго плаћа се половина франка. Моћиће се и предлажити на улазницу за сво време излога; цена је у том случају 100 франака за људе, 60 фр. за женске. Са таким улазницама може се у свако доба у излог и на све стране излога. Издавање се улазнице и на недељу дана; цена је тима 6 фран.

— Промле године пописано је људство у целој Француској. По том попису у 1866. броји Француска 38,067,094 обитеља, и то 19,014,109 мушких, а 19,069,985 женских. Од 1861. па до 1866. прираштај у људству износи 680,933 обитеља на 89 округа (департамена). Годишњи прираштај на 37 милиона није дакле већи него 136,187 обит.; још рачун казује, да и тај слаби прираштај не важи за сву земљу, него за 58 округа; а у 31 окр. људство на место да прираштаје, оно овлада. Назадан тај приписује се пре свега злој управи која потире слободу и са слободом сваки услов живљега развита и вишег напредка људског.

Новије.

Пешта, 24. јануара. Карловачки патријарх дошао је из Беча у Пешту на десетак дана.

— У Лондону је 20. о. м. држан јавни сабор (митинг), под председништвом управитеља вароши, а у цели подпомагања хришћанских фамилија Кандије. Отворен је још за време самог тог сабора упис добровољних прилога, у новцима и у одељу, за споменуте фамилије.

— По најновијим вестима из Новог Јорка републиканске чете заузеле су у Мехици највећи део друмова, који воде у унутрашност земље. Потврђује се, да ће и цар Максимилијан морати одрећи се престола.

— У Маршијану у северној Француској побунили су се рударски радници, због смањења плате, као што из Брисља 23. о. м. телеграфично. Француска војска употребила је оружје противу побуњених; 30 радника погинули су на месту.

Из Новог Јорка телеграфично, да се између Нове Гранаде и савеза Северне Америке заметула распра, услед које је посланик С. Америке искао своје пасоше.

По телеграму из Цариграда од 24. о. м. закључено је тамо, да се обустави издавање плате чиновницима, што би значило да је Турска на прагу рата.

— Као што бечка „Преса“ дознаје, Белкредди је дао оставку, што недели мишлење, да се изравнаће заступништву наследних земаља предложи као свршено, докле је Бајет изјаснио, да је погодба са Угарском сасвим решена. Осим тога Бајет сматра сазивање „изванредног рајхсрата“ за излишно, почем вели да је питање, које ће се предложити већ расправљено. По њему ваља сазвати ужи рајхсрат, који би, пошто би му се јавило о поравнању са Угарском, саветовно се о предлогу устава за западну половину царевине. Белкредди није се слагао са Бајетом што се тиче начина сазивања ужег рајхсрата; последњи је мислио, да се у славенским земаљама и непосредни избори чинити могу.

Позив

на беседу, коју даје српска омладина сомборска на просветну и добротворну цел.

Беседа ће се држати 5. (17) фебруара 1767 у Сомбору у дворани „код довачког рога“, почетак је у 7 сати у вече.

Добровољни прилози прамају се са захваљношћу и објавиће се у српским листовима.

Улазнице могу се добити код г. А. Ј. Поповића по 1 ф. а. вр. коме се и добровољни прилози са стране шилати пијају. У Сомбору 16. јануара 1867. Одбор српске омладине.

— Из Вршца нам је припослан одговор на вршачки допис печатани у 3. бр. овог листа, тај одговор саопштићемо у идућем броју.

Са више страна иште се од нас ближи извештај о земљи г. М. Јанковића, за коју је у нашем листу оглашено, да се продаје. Немајући времена да сваком упућачу посебне пишемо, ево овде излажемо што о споменутој земљи знамо.

Земља та сва је у једном комаду, у оград, с једном кућом, са здравом и јаком пијаћом водом; лежи четврт сахата од вароши Шабаца (у Србији), и то на великом друму који одте вароши у Поперину води. Што се тиче природних својстава земље, та су у сваком погледу као што се само пожелити могу; са незнатним капиталом дају се на истој земљи све важније грање пољске привреде сјединити. Имаоц њен има још и ту проби- тачност, да би се по потреби могао користити пространим об-

штинским пољем, нарочито за попашу оваца. Најпосле, место ваља и за сувачу, за прерађивање (фабриковање) воска, као и за трговину са разним земаљским производима.

Ко би био муштерја, нека изволи питати за цену В. Јовановића (у уредништву „Заставе“ у Пешти).

Уредништво.

Трговина и обртност.

П. М. Нови Бечеј 18. јануара. Због покварених путова дозови ране на нашу пијацу сасвим су незнатне, од којег последњег дописа, цене се ипсу поправили, и ако има воље за куп. На данашњој пијаци продавало се жито по ф. 6.50 н. фор. 6.60 — кукуруз ф. 3, ф. 3.10, — јечма нема; — зоб ф. 1.80 ф. 1.90 а куповало се највише за потрошак. — Време је за усеве угодно. — Вода једнако расти, и врло је велика, непаметно да је Тиса у ово доба скоро тако велика била.

Пешта. На тржишту ране још није живљега обрта; цене или падају или се колебају. На марвелом тржишту 19 о. м. бешке велика налага. Продато је свега 1345 ком., и то 446 волова од 75—220 фор., 222 краве од 65—130 фор.; 218 музањих краве од 18—36 фор., 116 јунади од 25—92 ф., 343 телад од 18—36 ф., на пар. Цена је гоњењина од 18—50 н.; — 20 ф. 50 н. на центу. Од свиња продато је 1455, по 23½—29½ на фунту живих мерених.

Ценовни крештанске берзе.

	ф	Пожунац
Шеница бугарска	86—87	ф. 6.55—6.80
„ „	88—89	ф. 7.05—7.20
„ потиска	86—87	ф. 6.55—6.80
„ „	88—89	ф. 7.10—7.25
„ Ст. Београд.	85—86	ф. 6.60—6.70
„ „	87—88	ф. 7.00—7.20
„ пештанска	85—86	ф. 6.60—6.70
„ „	87—88	ф. 7.00—7.20
Наполица	80—81	ф. 4.80—5.00
Раж	78—80	ф. 4.60—4.70
Јечам пиварски	69—70	ф. 3.60—3.70
„ за храну	65—68	ф. 3.25—3.40
Зоб	45—46	ф. 1.95—2.—
Кукуруз банат. стр.	—	ф. 3.90—4.00
„ „ нов	—	ф. 3.65—3.80
Проја	—	ф. 3.20—3.35
Репица кол.	—	ф. 6.12—6.25
„ банат	—	ф. 5.75—6.—
Пасуљ	—	ф. 6.30—6.60

Курс папира и звечећег новца.

Акције.	плаћено	вреду данас.
Комерцијална (трговачка) банка	500	830
Пештанске штедионице	63	1160 1200
Будимске	—	467 470
Старобудимске	40	75 80
Крунаши	—	17.50 17.60
Дукати	—	6.06
Наполеони	—	10.39 10.40
Енгл. суверени	—	12.95 13.05
Аустријско сребро	—	127.00 — 00
„ купони	—	129.50 —
Талири	—	1.92½ 1.93½

Данашњи курс бечке берзе.

Акције народне банке	737
5% металик	60.50
Зайам народни	70.50
Лондон	128.30
Дукати	6.06

Стање воде 11' 4" над 0, расти.

О Г Л А С И.

О Г Л А С.

У Фелдвару упразњено је учитељско звање с годишњом платом од 400 фор. 50 нов. а. вр., паушала 10 фор. 50 нов. За чишћење школе 10 фор. 50 н. и бесплатно обиталиште.

Они, који желе звање ово поштинити, имају из молбенику подието крштено писмо, свидетелство о својој учитељској способности, о моралном и политичном поведењу свом, као и о досадашњем занимању; има се послати овамо до 12. фебр. 1867. 2—3 Из засед. конс. у Новом Саду 8. дек. 1866 држаног.

(Наша девиза! ПОШТЕЊЕ траје пајдуже.)

Готове мушке КОШУЉЕ из сопствене фабрике, од доброг и чистог платна, тврдо руком шивене, нови укусни и помодни крој, свака стоји као смирљена, ЈЕВТИНИЈЕ и БОЉЕ бити не може.

1 ком. средње фиња (од јаког платна) за износ, место ф. 3, само фор. 2.

1 ком. фиња од холандског платна (фино у жици) место фор. 4½ само фор. 3.

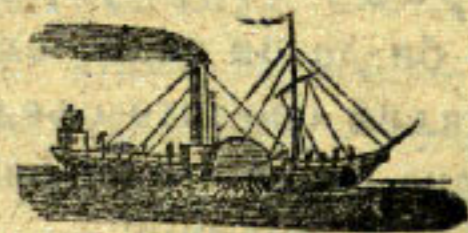
1 ком. најфинија од руком предена румбургерског (платна), место фор. 8, само ф. 4½.

ЖЕНСКЕ кош. средње фиња, фиња везена, најфиније везена шлинг. ф. 2 по ф. 3, по ф. 4½.

Молимо лебљину од голог врата и висину стаса нам послати. ЕСПАНИ се шљу за напред послату канару, а рет се исплаћује на пошти при примању еспана (als Nachname)

(АТРЕСА): A. S. Kraft vis à vis der Oper Nr. 8. Wien im Waschwaren-Fabriks Dépôt. (На писма српска одговара се на српском језику.)

2—6

НАПРЕДАК,

Пропелер, који ће са теретом из Панчева данас у Сисак приспети, прина сваке струке робу, у повратку од сваке и за сваку станицу (штацију) на САВИ и на ДУНАВУ до Беча, а по најугоднијој цени, о којој се на самој лађи у Сиску дознати може.

О присоу терета из Баната, Срема, Бачке, Србије и Босне, за Сисак, Пешту и Ђур даје извештај Јован Форовић у Темшишару, који се у људном послугом и што јевтинијом кириом, у исе друштва пароброда „Напредка“, сваком препоручује.

Штампарџа Хорњанска и Трговина.